

CONVERSES SOBRE EL MÓN QUE VE CARLES CAPDEVILA

"TOTS ELS COLORES EN GENERAL SURTEN D'HAVER-LOS VIST EN MOMENTS QUE T'HAN EMOCIONAT" LLUÍS LLEÓ

FA MOLT QUE VIUS A NOVA YORK. En un any normal quants dies passes a Barcelona tu?

Cinc. Sóc aquí entrant i sortint i passo l'estiu a l'Empordà, però quan arribera a l'aeroport les ganes d'anar a menjar un tomàquet a l'Empordà són més fortes que les de veure Barcelona. I m'agrada molt Barcelona, eh?

Presentes l'exposició *Flyer* a la Galeria Marc Domènech, quaranta obres recents teves amb què celebres vint-i-cinc anys de vida a Nova York. Els celebres?

Celebro haver-hi sobreviscut. I he trobat un interlocutor a Barcelona per a la meua obra. Aquesta exposició no és una exposició més, culmina una travessia del desert personal amb la meua ciutat, on tenia un fel·li; matrimoni amb una galeria, i els fel·liciosos matrimonis de vegades no és tornen infel·liciosos però deixen de ser matrimonis, i he trigat uns anys a trobar un projecte que m'il·lusionés. Els artistes, com tothom, passem moments dolços i moments amargs i aspres, i la meua obra crec que està en un moment dolç.

Has d'estar-ne molt segur per dir-t'ho tu, no?

Sóc exigent. I em costa molt dir això, però ara que ho veig penjat, m'adono que he fet els deures i he tingut l'oportunitat de trobar algú que ho ensenyi. I tot plegat en un moment que durant temps el discurs que jo he sentit és de "no passa res, no es ven res, res funci-

ona." I he pensat que l'única fugida és endavant. No puc queixar-me més, visc d'això, físicament, psíquicament i emocionalment, i no em puc permetre no tirar endavant. I m'he trobat una persona amb molt d'entusiasme que s'ha aventurat a muntar una galeria meravellosa en un moment en què el normal era tancar-la. No hi ha cuíner sense comensal. I no hi ha canpió del món sense escuderia.

Hi ha artistes que no els interessa tant el mercat...

No és veritat. A tots els artistes el que ens interessa és l'èxit, els diners, la fama i que et mirin pel carrer i et reconguin. Però a tothom li interessa això. D'aquí la *selfie*, no?

L'èxit vol dir que la teua obra influeixi... L'èxit no sé què és. Per mi és poder-ho seguir fent. És la capacitat que tens tu de seguir fent el que vols fer malgrat tot.

Tens obra al Reina Sofia, a la Fundació La Caixa. ¿A pesar de tot això hi ha travessies del desert dures?

Quan puges a un avió, després de passar els núvols i que es mogui molt, hi ha un moment, que és quan vas més ràpid i més alt, que sembla que estiguis parat. Doncs això a les carreres professionals ens passa. Hi ha un moment sense referències perquè estàs a unes altures diferents o a unes profunditats diferents, en les quals no ets conscient del moviment, i a vegades et penses que estàs atu-

rat. Hi ha un moment d'incertesa en tot això, fins que aprens que no importa res de tot això. Que això no és un combat de boxa o un partit de tennis. Joestic fent sol la meua feina i no tinc contrincant.

I aquest Lluís Lleó que està pariant ara en què s'assembla l'en què es diferencia del que va arribar fa vint-i-cinc anys a Nova York?

Vaig anar a Nova York per tres mesos... I ja fa 3300 mesos d'això.

I què hi vas trobar?

Vaig marxar perquè tenia un pare pintor, un avi pintor i un besavi pintor. I tots eren bons pintors, ni millors ni pitjors que jo. El meu pare em va dir: "És molt important que vegis coses que no saps que existeixen. És molt important que t'aventuris". Per mi era un repte important l'aventura de veritat, i vaig vestir-me d'aventurer i vaig fer l'aventura. L'estrella de la pel·lícula era jo. M'he anat allunyant cada vegada més de les coses que vaig aprendre aquí i que m'influenciaven molt. Del que en aquell moment tenia molta força, com el Tàpies, que era omnipresent. I, esclar, quan cada dia menges tòfona, arriba un moment en què dius "No me'n donis més, de tòfona", perquè és millor menjar-ne un cop a l'any. M'atreia molt veure el que amb una senzillesa extraordinària podien expressar els americans.

Buscaves el contrast.

Exacte. Anant als Estats Units i veient l'obra americana hi havia un moment que hi havia coses molt modernes que s'assemblaven molt als pantocràtors de Taüll. Perquè pintar un fresc en una església era una instal·lació fa mil anys o més.

¿El discurs sobre la teua obra te'l fas abans o te'l fas després intentant explicar per què has fet allò?

La intuïció em falla poc, és un coneixement profund abans que passi pels filtres.

¿O sigui que primer pintes i després intentes explicar per què has pintat allò?

Pinto i sé perquè pinto, però no ho sé, m'entens? Ho sé, tinc la gran necessitat de fer-ho i sé el que vull fer. El Chillida deia que ell sabia l'aroma de les peces abans de fer les peces. I jo ho trobo molt bonic, això. I jo sé com vull que sigui el quadre però no sé com serà el quadre, jo sé com vull que acabi, però no sé quin color, quina forma... I tot això és una cosa d'escoltar i olorar. És més d'orella i nas que d'ulls. Saps els gossos aquests que busquen bolets? És anar buscant la pista i avançar a cegues fins que ho trobes.

Explica'm els teus colors.

Hi ha una sèrie de quadres grocs, i sembla impossible que quedi bé un quadre groc. És com si tu em dius que vas a un casament i t'has comprat un vestit i una corbata de color groc. Et diré que estàs boig. Doncs jo he fet una sè-

Mireu el vídeo
a AraTV

rie de quadres grocs que han tingut molt d'èxit i han anat a molt bones col·leccions. I jo pensava, d'on surt aquest groc? I un dia a Nova York, donant voltes, vaig descobrir que era el groc dels taxis. Tots els colors en general surten d'haver-los vist en moments que t'han emocionat. Perquè els has cuinat, els has vist, els has somiat...

En quin color estàs ara mateix tu?
El verd, el groc... Però sobretot el blau. Jo no havia pintat mai blau i tinc una devoció pel Pablo Palazuelo, per un tema de similitud personal. Jo sóc un pintor solitari que tinc pocs amics pintors, que parlo amb pocs pintors... També tinc pocs amics, saps? M'agrada molt pensar i estar sol. Sóc així de solitari. No segueixo gaire les modes, però el Palazuelo sempre em va fascinar per això. I a més em va fascinar perquè ell i l'Antonio López són dos solitaris.

Pilar Parcerisas titula la presentació del catàleg *S'aprima la llum i s'elxampla la foscor*. Això és fer-se gran. Vas deixant enrere la llum... Reflexionar-hi és una part important d'aquesta obra última. Hi ha una part del que hi ha hagut i una part del "no sé què hi haurà".

Diu Parcerisas que la teva obra s'ha tornat més espiritual, reflexiva, lluminosa, nocturna, sintètica, orientaltzant...
Quan tens moltes coses a les mans i a les butxaques i les vas deixant és com quan canviaves de casa i t'emportes tot el que no serveix

LLUÍS LLEÓ

"Per mi el col·leccionista és la base. No és un client. És un aliat. Fa possible que fem el que fem. És com un accionista de la teva empresa"

per a res a la casa nova. I dius "Ostres, tenia una quantitat de coses que no servien per a res...", però te les continues emportant. Perquè fa molta por deixar-les. Però amb la meua pintura vull fer-ho, deixar coses que no eren importants per a mi. I m'ha fet una mica de vertigen perquè sempre havien sigut allà. I dius "Ara, si trec aquesta fusta, a veure si cau rà la taula". Però els quadres no cauen mai.

En què creus?

Jo és que m'ho crec quasi tot. No vaig a misa, però vaig a les esglésies, encara que el capell em sobra. Jo tinc respecte per la religió...

I creus en l'atzar i en les coincidències?

Crec molt en la sort, molt. De vegades la sort és allò que em fa pensar en la divinitat una mica... Perquè jo crec que hi ha una intervenció. Perquè tots fem tot el possible perquè les coses vagin bé. Tots treballem perquè els nostres fills visquin millor. I hi ha gent que no hi ha manera, que no els hi surt mai res bé. Els que hem sigut més afortunats que altres, però què ho hem sigut? I penso que això de l'ésser superior... Potser no és un ésser superior, potser és un ordre. Potser és una organització... L'estructura de la natura està feta amb molta saviesa, tot encaixa al seu lloc... I per això no pot ser que les coses siguin només coincidències.

Tens fills, oi?

Una filla de tretze anys i un fill de nou.

Això dels fills et porta a un altre món, no? Et porta al zero. Jo tenia un amic perfumista que ha fet perfums molt importants. I em deia que a l'hora d'olorar, quan olorava molts perfums es llepava el breg, "perquè és l'olor del cul d'un nen petit". Sí. I per a mi els nens sempre han sigut d'on surt tot. Quan són petits els fills són el mirall perfecte. I és quan entens la importància de l'educació. Ja t'ho havien dit els teus pares, però és llavors quan t'adones que de veritat el gran problema del nostre món és l'educació. És on radica tot.

Es on ens ho juguem tot.

Es on tot comença a anar dret o a anar tort. A Nova York això ho veig molt. Els meus fills vana a una escola pública i el meu fill té un amic que ha vingut fa poc del lèmen i la seva mare va tapada totalment. Aquest nano, gràcies al fet d'haver pogut viatjar als Estats Units i haver pogut compartir classe amb nens com ell, no perquè són com el síng perquè són nens, començarà una branca nova en un arbre que no té res a veure amb el dels que s'han quedat al seu país. I tot això és l'educació. Importantíssim. Els artistes, els futbolistes, els cantants, en aquest sentit tenim una responsabilitat tremenda en tot això perquè la gent ens mira.

De petit ja tenies clar que series pintor?

En una casa de pintors era complicat. I no era imposat perquè el meu pare s'assemblava una mica a mi, feia una vida normal. Anava a pintar i tornava i no portava pintura a la cara. Jo volia ser arquitecte per estar al servei de la gent. Per mi l'arquitectura és com l'educació.

és el primer pas perquè la gent visqui una vida digna. Que et despertis o vagis a dormir en un lloc digne és el que fa que tota la resta tingui sentit.

L'arquitecte endreça el món.

Endreça i té la capacitat de fer-ho en els petits detalls. Com deia el Mies van der Rohe: *God is in the details*, no? M'hauria agradat molt ser arquitecte i la meua obra és molt arquitectònica, però era molt mal estudiant i no va haver-hi manera. És aquella nòvia que hauries volgut tenir i no vas tenir mai, que és perfecta perquè hi tens una història d'amor meravellosa.

La teua obra és útil?

Jo crec que no. Útil com jo voldria que ho fos no ho és, i útil com el món necessita que siguin les coses útils no ho és. Serveix per somriure un moment, per pensar un moment o per tenir un moment de pau, això sí.

Coneixes els teus col·leccionistes?

Sí, els conec i per mi és molt important conèixe'ls. Hi parlo i me'ls estimo. Vaig a casa seva i vénen a l'estudi. Per mi el col·leccionista és la base de tot això. No és un client. És un aliat. El col·leccionista és el que fa possible que fem el que fem. És com un accionista de la teua empresa. Jo els tinc un gran respecte i a més em fascina que existeixin perquè penso "Com és possible que la gent compri un quadre i el pengi?" Em sembla al·lucinant aquesta generositat. Que tothom diu que ho fan per inversió... Compte, compte... Intenta vendre un quadre que tens a casa i veuràs el que et donen encara que diguin que val molt.

O sigui que no ho fan per inversió?

Home, si ho fan per inversió s'equivoquen. Perquè no sé què val el que has comprat fa mitja hora, mitja hora després.

L'art és trencador, va contra corrent... I en canvi sempre ha atret el món del poder i dels diners.

Al món del negoci, on dos i dos són quatre, el fascina que dos i dos siguin vint-i-tres, que és el que passa en el món de l'art. O que dos i dos siguin -5. Els metges tenen una tremenda fascinació per l'art. Perquè quan tu els hi dius "Tu també ets un artista", et diuen "No, sóc un mecànic". Totes les pròstates s'operen gairebé igual. De vegades canvis el filtre de l'oli, pagues i te'n vas. I a ells els fascina aquesta cosa: que tu no estàs limitat i tu et limites. És una manera d'embellir la seva vida, que a vegades és poc bella.

I la subhasta com a format t'interessa?

Jo crec que no, i a part crec que és totalment manipulada, manipulable i especulativa. Jo de vegades hi he tingut alguna obra i si m'ho preguntessis et diria que prefereixo no tenir mai una obra a subhasta.

¿D'aquí cinquanta anys continuarem tenint museus, la gent continuarà tenint obres a casa? ¿No tindrem unes ulleres google i ja està?

La mort de l'art i han anunciat tantes vega-

des, la mort de la pintura... Però, esclar, hi ha una cosa que només es pot fer amb la pintura, que és fer pintura. No, no, més que mai. Jo crec que cada vegada serà més important tenir-ne, sí. Ens passarà el xarripió, la grip, la pujada de febre que tots hem de tenir de la tecnologia. El món virtual no és un món real, encara que vegis Praga amb una càmera que han posat a Praga tu no hauràs estat a Praga, no? I el sexe per telèfon o per vídeo no és el sexe de veritat...

Sempre has pogut viure de la pintura?

No, en arribar a Nova York vaig haver de fer de paleta un parell de vegades... Bé, paleta a l'americana, que vol dir posar pladurs i coses d'aquestes...

¿Has tingut por que tornés a passar això en algun moment?

Sempre en tinc. Sempre. Jo això ho tinc molt present. Al món on vivim és tot molt fràgil i pot passar, i costa molt poc que tot això se'n vagi a fer punyetes. Tot canvia i som fràgils... És un miracle que tot estigui com està, eh?

Com està Nova York?

Quan vaig arribar a Nova York l'any 89, ana-va sola i era una ciutat on passaves molta por, i em semblava fascinant. A mi m'encantava anar al carrer 42 perquè era com anar a les pel·lícules. El negre amb els cabells estarrufats, el policia, els cotxes que no saps on van, els tios amb el telèfon a les tres del matí... Tenia molt misteri, Nova York, i feia por. Per mi l'arribada del Giuliani va ser un desastre perquè va convertir Manhattan en un shopping, en una botiga, i per desgràcia això s'ha accentuat molt. Jo crec que el problema de Nova York, però també de Barcelona (ara que hi he estat uns dies), és que el turisme se les menja.

T'hi quedaràs per sempre?

No ho sé. I tampoc sé on aniré. Perquè la pregunta és on vaig després de Nova York. La tendència és venir aquí perquè, esclar, aquí sóc feliç. Però penso: "I després d'aquí... Què passa quan ets aquí una estona?" A tot arreu, a un altre lloc igual. De vegades, que et passi allò que desitges que et passi és una putada. És millor que no passi el que desitges que passi i seguir pensant en el que t'agradaria que passés.

Però no saps l'any que ve què faràs?

No, iestic obert perquè tinc tantes raons per quedar-me a Nova York com per venir a viure a Catalunya. A l'Empordà, al Baix Camp... Però també penso que seria fantàstic anar a viure a Roma una temporada. M'encantaria. Saps què passa? Que cada vegada que canvis de ciutat comences a viure una altra vegada. És com tornar a néixer, i per mi no hi ha res més bonic i fascinant que descobrir un lloc. M'encantaria també París, però de vegades penso que seria magnífic viure a l'Índia, amb una bombeta de 25 watts i una vaca passant pel carrer. Perquè has d'estar sempre obert a l'aventura com a gent que fem coses, perquè les seixens fent si et segueixen passant coses. Si et deixen de passar ja no tindràs res a fer. ■

LLUÍS LLEÓ. Nascut a Rupit el 1961 en una família de pintors (pare, avi i besavi), es va interessar inicialment per l'arquitectura però va acabar seguint la tradició familiar. Des del 1989 viu i treballa a Nova York, tot i que el seu treball és molt conegut a Barcelona, on va exposar de manera regular a les galeries Alejandro Sals i Carles Taché durant els anys vuitanta i noranta. Des del 2002 no havia fet una exposició individual de les seves pintures a Barcelona i ara, fins al 20 de novembre, els seus últims treballs es poden veure a la Galeria March Domènech, on mostra un conjunt de quaranta obres sota el títol comú *Flyer*.